

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av fynd i kv Vallen, Göteborg

Linderson, Hans

2015

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2015). *Dendrokronologisk analys av fynd i kv Vallen, Göteborg*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2015:56). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

22 september 2015

**Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2015:56
Hans Linderson****DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV FYND I KV VALLEN, GÖTEBORG****Uppdragsgivare:** Tom Wennberg, Göteborgs Stadsmuseum, Norra Hamngatan 12, 41114 Göteborg**Område:** Göteborg **Prov nr:** 15388-15400 **Antal Prov:** 13**Dendrokronologiskt objekt:** Stolpar (N rum 15388-394, S rum 15395-98), Avlopp (15399-15400)**Resultat:**

Dendro nr:	Prov Nr :	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Dateringar med lägre säkerhet, fällningstid
15388	St1	Tall	38	Sp=28, W	Ej datering	-	-
15389	St2	Gran	43	W	Ej datering	-	-
15390	St3	Gran	62	W	Ej datering	-	-
15391	St4	Tall	43	Sp=31, W	Ej datering	-	(V 1748/49)*
15392	St5	Gran	51	W	Ej datering	-	(V 1749/50)*
15393	St7	Gran	24	W	Ej datering	-	-
15394	St9	Tall	72	SP=31, W	Ej datering	-	(V 1749/50)*
15395	St16	Gran	59	W	Ej datering	-	(V 1750/51)*
15396	St17	Gran	51	W	Ej datering	-	(V 1751/52)*
15397	St18	Tall	61	Sp=24, ej W	Ej datering	-	(1748-1778)*
15398	St19	Gran	54	W	Ej datering	-	-
15399	Avlopp	Tall	139	Sp=70, ej W	Ej datering	-	(1671-1701)
15400	Avlopp	Tall	325	Sp=110, ej W	1693±5	1695 ± 5	

Kommentarer till ovanstående resultattabell**Avloppet prov 15399 & 15400**

Ett av 13 prover får en säker datering. Avloppet, prov 15400, är anlagt av ett träd som har dött **1690-1700** och hämtat från Närke eller nordöstra Västergötland. Trädet kan vara självdött så att avverkningen kan ha inträffat senare. Virket saknar "lagringsröta" så mest troligt är det avverkat som angivits men möjligen kan den vara avverkad så sent som år 1710. I samma provpås låg det ett annat prov, 15399, som inte gick att korsdatera med prov 17400. Dateringen som inte är helt säker styrker den angivna fällningstiden för prov 15400. Detta virkes proveniens förefaller vara sydöstra Norge.

Södra och norra rummet prov 15388-15398

Inga prover i denna grupp var möjliga att säkert datera

Problemet är allt för spridd provtagning med för få prover av flera trädslag som därtill har få årsringar. Detta kan vara svårt att bedöma i fält, ännu svårare är det att bedöma att underlaget har skilda provenienser. Få prover passar ihop. Kanske hade inte dubbla provmängden räckt.

Jag har valt att ange så kallade dateringsförslag* som jag bedömer är ganska säkra. Om detta är riktigt så är virket avverkat under fyra säsonger från vinterhalvåret 1748/49 till vinterhalvåret 1751/52. Källorterna är spridda från Åland till helt lokala.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarmed) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (terminus post quem). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlands-gränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har en mer vågad datering redovisats, min bedömning är att de är 60-70 % säkra. Proveniensbedömningen är i motsvarande grad osäker.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se Tel: 046-2227891